

Generelt om ordningen med skikkethetsvurdering

(godkjent i høgskolestyret 18.09.06)

1. Hjemmel

Disse retningslinjene er utformet med bakgrunn i forskrift FOR-2006-06-30-859 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 4-10 sjette ledd.

2. Hvem omfattes av ordningen

Ordningen med skikkethetsvurdering gjelder alle studentene ved sykepleier- og vernepleierutdanningen som starter studiene i august 2006 og senere.

3. Formål

Skikkethetsvurderingen skal bidra til å sikre at kandidatene fra sykepleier- og vernepleierutdanningen kan møte de kravene som stilles til yrkesutøvelse som helse- eller sosialpersonell. Skikkethetsvurderingen skal inngå i en helhetsvurdering av studentens faglige og personlige forutsetninger for å kunne fungere i yrkesrollen.

4. Ansvarsforhold – intern organisering

Høgskolestyret har det overordnede ansvar for skikkethetsvurderingen ved høgskolen. Høgskolestyret har med hjemmel i UH-lovens § 5.1 delegert sin myndighet etter § 11 i forskriften til høgskolens klagenemnd.

Høgskolestyret har (i samsvar med §§ 6 og 7 i forskriften) oppnevnt

- [skikkethetsnemnd](#) som har innstillende myndighet i forhold til klagenemnda.
- [Institusjonsansvarlig](#) som har ansvar for å behandle tvilmeldinger før behandling i skikkethetsnemnda og for informasjon og opplæring i skikkethetsvurdering.

5. Grunnlaget for skikkethetsvurderingen

Institusjonene skal foreta en helhetsvurdering av en students faglige og personlige forutsetninger for å kunne fungere som sykepleier eller vernepleier.

Skikkethetsvurdering er et av de virkemidler institusjonene har til rådighet når de skal foreta denne helhetsvurderingen. Muligheten til å vurdere en student som ikke skikket etter en særskilt skikkethetsvurdering må bare benyttes i helt spesielle tilfeller, når andre formelle og uformelle virkemidler underveis i studiet som skal sikre at bare studenter som oppfyller kravene får vitnemål, ikke har avhjulpet situasjonen. Vitnemål for fullført utdanning forutsetter at studenten er vurdert som skikket for det aktuelle yrket (jf. universitets- og høyskoleloven § 4-10 annet ledd). Det viktigste virkemiddelet ligger i selve studiet; studenter kan **få stryk/ikke-bestått i fag eller praksis**.

Dersom utdanningsinstitusjonen ser at en student ikke vil ha mulighet for, eller vil ha

store problemer med å fullføre sykepleier eller vernepleierutdanningen, bør studenten få **veiledning** om dette og eventuelt rådes til å avbryte utdanningen.

En student som under praksisopplæring har opptrådt grovt klanderverdig på en måte som har skapt fare for barnehagebarns, elevers, klienters, pasienters eller andres liv eller helse, kan etter universitets- og høyskoleloven § 4-8 annet ledd **utestenges** fra studiet i inntil 3 år. I tillegg er det bestemmelser om **bortvisning** og utestenging ved grovt forstyrrende opptreden og ved fusk ved eksamen, jf. § 4-8 første og tredje ledd. For enkelte studier der studentene kommer i kontakt med pasienter, klienter, barnehagebarn, elever eller andre, kan det etter universitets- og høyskoleloven § 4-9 kreves **politiattest** ved opptak til, eller underveis i studiet. Anmerkninger på politiattesten kan føre til utestenging fra praksisopplæring eller klinisk undervisning. Det er fastsatt i forskrift hvilke studier som omfattes av denne bestemmelsen, hvilke straffbare forhold som kan føre til utestenging og saksbehandlingsregler.

Den løpende skikkethetsvurderingen

Den løpende skikkethetsvurderingen skal foregå gjennom hele studietiden. Dette er blant annet begrunnet ut i fra hensynet til barnehagebarn, elever, pasienter, klienter og brukere som studentene er i kontakt med i praksis. Den enkelte students skikkethet skal vurderes løpende både i den teoretiske og den praktiske delen av studiet. Det er høgskolens ansvar å sørge for at de ansatte ved vernepleier- og sykepleierutdanningen har den nødvendige kunnskap og kompetanse til å kunne foreta en løpende vurdering av studentenes skikkethet.

Den særskilte skikkethetsvurderingen

Den særskilte skikkethetsvurderingen begynner med at en innlevert tvilmelding blir behandlet av institusjonsansvarlig for skikkethetsvurdering, jf. § 9. Institusjonsansvarlig for skikkethetsvurdering utreder saken og utarbeider eventuelt et utvidet veiledningsopplegg. Hvis utvidet veiledning ikke anses å være egnet til å hjelpe studenten, eller gjennomført utvidet veiledning ikke har medført den nødvendige endring og utvikling hos studenten, går saken til behandling i skikkethetsnemnda. Skikkethetsnemnda innstiller til høgskolens klagenemnd, som på bakgrunn av innstillingen kan fatte vedtak om at en student ikke er skikket for yrket, og eventuelt vedtak om utestenging som følge av dette.

Den felles klagenemnda for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler §§ 4-7 til 4-10 er klageinstans for klagenemndas vedtak.

Ved [saksbehandlingen](#) i forbindelse med særskilt skikkethetsvurdering, skal forvaltningslovens regler om habilitet, taushetsplikt, forhåndsvarsling, utredningsplikt, dokumentinnsyn, begrunnelse osv. følges.

Vurderingskriterier

I forskriftens § 4 er det gitt følgende kriterier for vurderingen av om en student er skikket i de aktuelle utdanningene (Tekst i *kursiv* i parentes bak de enkelte kriteriene er hentet fra Rundskriv F-14-06 og er departementets kommentarer til de enkelte kriteriene):

- a) studenten viser manglende vilje eller evne til omsorg, forståelse og respekt for pasienter, klienter eller brukere. *(Gjelder konkret atferd, ved mangel på omtanke og empati ovenfor svakstilte grupper)*
 - b) studenten viser manglende vilje eller evne til å samarbeide og til å etablere tillitsforhold og kommunisere med pasienter, klienter, brukere, pårørende og samarbeidspartnere. *(For å oppnå gode behandlingsresultater i helse- og sosialsektoren kreves det samarbeid som omfatter vilje og evne til aktiv deltakelse).*
 - c) studenten viser truende eller krenkende atferd i studiesituasjonen.
 - d) studenten misbruker rusmidler eller tilegner seg medikamenter på ulovlig vis *(Her tenkes det for eksempel på forhold som viser at studenten i kontakt med klienter eller pasienter opptrer uansvarlig og ukritisk p.g.a. rusmisbruk. Helsepersonelloven § 8 krever "pliktmessig avhold", og det står i loven at helsepersonell ikke skal innta alkohol eller andre rusmidler i arbeidstiden. Tyveri av medikamenter alene eller i kombinasjon med rusmisbruk er adferd som bør bringes inn for skikkethetsnemnd)*
 - e) studenten har problemer av en slik art at han/hun fungerer svært dårlig i forhold til sine omgivelser. *(Gjelder adferd i og utenfor studiet som er uforenlig med fremtidig yrkesutøvelse)*
 - f) studenten viser for liten grad av selvinnsikt i forbindelse med oppgaver i studiet og kommende yrkesrolle.
 - g) studenten viser uaktsomhet og uansvarlighet som kan medføre risiko for skade av pasienter, klienter eller brukere. *(Uforsvarlig virksomhet gir grunn for tilbakekallelse av autorisasjon. På samme måte vil grov uaktsomhet eller uansvarlighet i studiesituasjonen kunne føre til vedtak om manglende skikkethet og eventuell utestenging. Her tenkes spesielt på yrker som krever stor nøyaktighet og aktpågivenhet.)*
 - h) studenten viser manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel adferd i samsvar med veiledning.
-

(Flere av vurderingstemaene som gjelder ved skikkethetsvurdering av helse- og sosialfagstudenter er vurderingstema også ved tildeling og frafall av autorisasjon av helsepersonell. Vi viser i denne sammenheng til §§ 53 og 57 og ellers også til §§ 4 og 8 i lov om helsepersonell. Denne loven omfatter ikke personell knyttet til sosiale tjenester, men kriteriene for vurdering av skikkethet i forskriftens § 4 gjelder for studenter både i helse- og sosialfagutdanningene.)

Vurderingen av en students skikkethet vil være sammensatt og kriteriene i bestemmelsene må suppleres med skjønn. Et minstekrav for å kunne stadfeste at det foreligger manglende skikkethet for yrket er likevel at minst ett av kriteriene som følger av § 4, foreligger. Deretter må det vurderes om dette, alene eller sammen med andre forhold, utgjør en **mulig fare** for barnehagebarns og elevers, eller pasienters, klienters og brukeres liv, fysiske og psykiske helse, rettigheter og sikkerhet iht. § 2.

Nærmere om grunnlaget for skikkethetsvurderingen

Som hovedregel vil de forhold som vurderes knytte seg til selve studiesituasjonen. Med studiesituasjonen menes både teori- og praksisundervisning.

Med studietid menes både studiesituasjon og fritid. Forhold eller hendelser som ligger utenfor studiesituasjonen, kan bare tillegges vekt i den grad de har, eller må antas å kunne ha innvirkning på hvordan studenten vil utføre oppgavene som lærer, eller som helse- eller sosialpersonell.

I utgangspunktet vil forhold som er knyttet til selve praksisperioden ikke alene kunne føre til at studenten blir vurdert som ikke skikket, dersom studenten har bestått praksisperioden. Men slike forhold kan være momenter som blir tillagt vekt i en helhetsvurdering av studentens skikkethet. På samme måte vil det at man blir midlertidig utestengt etter universitets- og høyskoleloven § 4-8 ikke i seg selv innebære at studenten ikke er skikket. Det avgjørende må være om forholdet vil være egnet til å hindre studenten i en tilfredsstillende utøvelse av det aktuelle yrket.

Ved vurderingen av ulike momenter må det legges vekt på hvor langt studenten er kommet i studiet, og hvorvidt læring og utvikling i det videre studiet kan tenkes å gjøre studenten skikket til det aktuelle yrket.